

Tarinoita kodin kukista

Lea Tuulikki Niskala

Kukat, nuo hiljaiset ilon aiheet

Tarinoita kodin kukista

Lea Tuulikki Niskala

© 2026 Lea Tuulikki Niskala

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-8822-6

Kerronpa teille kukista kodissamme, sillä ne elävät kanssamme

Alussa oli vain pieni siemen tai taimi

”Huonekasvit yleistyivät Suomessa 1800-luvun aikoihin. Tätä ennen joitakin nykyäänkin tunnetuista huonekasveista kasvatettiin kuitenkin jo kasvihuoneissa. Usein kukillamme siis on takanaan historia, josta voimme miettiä, miten tärkeä rooli huonekasveilla on suomalaisessa kulttuurissa. Pimeä aika ja pitkät, kylmät talviajat olemme ja asustamme sisätiloissa. On siis todellinen ilonlähde, kun ikkunalaudalla kukkii, vaikka pelargoni tai muita viherkasveja. Vauraus ja varakkuus oli myös helposti se, joka osoitti sen, oliko huonekasveja kotona vaiko ei.” (tekstiä lainattu nettisivuilta).

Näinhän ne tarinat kukista alkavat usein. Kukat ovat minulle muodostuneet kasvinkumppaneiksi. Joidenkin omien kukkien tarinan kulku on alkanut jo vuosina 1968–1970. Huokaisetko jo nyt, että voi ei, jo silloin. Mikähän historian kertomus tästä syntyykään. Ja myönnän, näin se voi hyvinkin olla, mutta kun tunnen, että tästä asiasta on kerrottavaa paljon. Aloitan kuitenkin jutut vasta, kun olimme rakentaneet oman kodin mieheni kanssa ja silloin ei vielä ollut montaa kukkaa kotiamme koristamassa. Kuitenkin niillä on oma historia ja oma tarinansa. Osalla on takanaan pitkä ikä ja osa kukista on jo edellisen polven taimia. Satunnaisia kasveja on ollut, mutta se on luonnollista. Kaikki kukat eivät ole säilyneet sen vuoksi, että ovat ns. kertakäyttökukkia.

Kun nyt harmaapäisenä aamuisin tassuttelen yöpuvussani ensimmäiseksi katsomaan, miten kukat voivat, niin voitte arvata, että kukille juttelemisella on terapeuttinen vaikutus. Nykyään kun katselee niitä tuskaisia kirjoituksia ihmisten ahdingosta, niin mietin, että voisiko se ahdistus helpottaa tällaisella aamuisella kukkaseremonialla. Päivän voi aloittaa siten, että antaa niille kukille vettä, jotka sitä tarvitsevat ja tutkailee, onko yönaikana kehittynyt uusia lehtiä tai onko kukat nupullaan. Pimeä aika niilläkin on levon aikaa. Miksi emme antaisi itsellemmekin sitä lepoa.

Kun ensimmäiset auringon pilkahdukset tällä pohjoisella pallonpuoliskolla ovat kuin elämän eliksiiriä. Niin myös kukat heräävät ja alkavat vihertää, kehittävät uusia versoja ja kesällä alkaa kukkivat kukat tehdä nuppujaan. Tässä olemme elämän kiertokulun äärellä.

On aika aikaansa kutakin, kuten osa kukista poistuu ajan myötä, kun kuihtuvat joko vanhuuttaan tai olosuhteet eivät ole sopivat juuri sille lajille. Monia kasveja on vierailut kotonamme ja jotkut kukat ovat niin sanotusti kertakäyttöön tarkoitettuja eivätkä jää vuosiksi kasvamaan. Ei siitä pidä lannistua, vaan nehan ovat sulostuttaneet sen hetken, kun ovat tulleet joko lahjana tai vain sattumalta osuneet kaupassa kohdalle ja tullut poimituksi mukaan.

Kodin kukat kaipaavat loputonta hoitoa ja rakkautta. On ihmeellistä, miten vesi on elämälle tärkeä asia. Kukathan elävät mullan lisäksi melkein pelkällä vedellä. Toki maa, jonka päällä elämme, elättää myös mitä erikoisimpia kasveja. Täällä Suomessa saamme nauttia tropiikin kasveista ikkunalaudallamme. Olemme matkoillamme kohdanneet samat kasvit etelän mailla. Siellä ne saattavat olla paljon suurempia kooltaan. On jännittävää tavata kasvi aivan eri ympäristössä. Se on elämys sinällään.

Tämän takia minua onkin alkanut kiinnostaa, mistä kaikki alta ovat kodissamme kasvaneet kasvit kotoisin. Missä niiden kotimaa on. Miten ne ovat Suomeen joutuneet ja onko niillä jokin tarina, jota kerrotaan tapahtuneen. Minullakin on muutama oma tarina kerrottavana näistä kukistamme. Lähtekäämme kukkien ja tarinoiden matkaan. Tehdään tutkimusmatka. Mitä uskomattomampia tarinoita löytyy, joten tässä niitä on muutama koottuna kirjaksi asti.

Kaktukset kukkivat Madeiralla 2001, aloe veralta näyttää.

Aloe vera eli Lääkeaaloe (*Aloe barbadensis*)

”Aloe vera on soihtukasvien heimoon, aaloeiden sukuun kuuluva kasvi. Se on mehikasvi paksujen lehtiensä vuoksi. Lääkeaaloea viljellään Pohjois- ja Etelä-Amerikan alueilla, Karibialla, Afrikassa ja Aasiassa sekä Tyynen meren saalilla. Lehtien geelimäistä osaa on käytetty ulkoisesti ja sisäisesti moniin vaivoihin. ”Aloe vera -kasvin tunnistaa vaaleanvihreästä väristä ja paksuista mehevistä lehdistä, joiden reunoissa on sahalaita-piikkejä.” (”Aloe vera on helppohoitoinen kasvi. Anna.fi”) Kasvi lisääntyy juurien avulla muodostaen tiheitä kasvustoja. Juuristo muodostuu versojuurista. Aloe vera voi elää pitkään hyvässä hoidossa, mutta se kasvaa hitaasti. Sopivissa olosuhteissa se voi kasvaa yli 60 senttimetrin pituiseksi ja leveäksi pensasmaiseksi kasviksi. Lehdet kasvavat lyhyessä varressa tiheässä lähes tyviruusukkeena. Lehdet ovat muodoltaan tasasoukan suikea ja tavallisimmin 15–35 senttimetriä pitkä sekä neljästä viiteen senttimetriä leveä, mutta toisinaan viisikymmentäkin senttimetriä pitkä. Lehden laidat ovat harvaan piikkihampaisia ja kärki kaksi- tai kolmipiikkinen. Lehden väritys vaihtelee vihreästä harmaanvihreään, ja se on usein valkotäpläinen.” (tekstiä lainattu internetin sivuilta).

Lääkeaaloen oletetaan olevan alun perin kotoisin Välimeren alueelta tai trooppisesta Afrikasta. Lajin alkuperäistä levinneisyysaluetta on kuitenkin vaikea määrittää, sillä lajia on viljelty pitkään, ja kaikki nykyiset luonnonvaraiset populaatiot saattavat olla viljelmiltä peräisin. Kasvia esiintyy luonnossa villiintyneenä ainakin Kanarian saarilla, Kap Verdessä, Maltalla, Sisiliassa ja Intiassa. ”Lääkeaaloe sisältää yli 200 vaikuttavaa ainetta, joista kaikki ovat elimistöllemme tärkeitä itsessään, mutta niiden yhteisvaikutus mahdollistaa aaloen parantavan vaikutuksen.” (”Lääkeaaloe – Wikipedia”) Aloe on säilynyt mm. ulostuslääkkeenä useiden maiden lääkeluetteloissa aina meidän päiviimme asti. Lääkealoe sisältää myös vitamiineja, mineraaleja, aminohappoja, entsyymejä ja muita aineosia. Lisäksi se sisältää ravintoaineita. Olemme myös nähneet monissa kosmetiikan tuotteissa, jotka mainostavat aloeta yhtenä aineosana. Sen lehden halkaistessa huomaa hyvin hyytelömäisen sisustan, jonka tuoksu on miellyttävä. Hiushampoot, saippuat ja käs- ja ihovoiteet ovat tuotteista yleisimpiä, joiden tuoteselosteessa mainitaan Aloe.

Kiehtovia tarinoita Aloen käytöstä

Lääkeaaloe, jota on perinteisesti kutsuttu usein myös ihmekasviksi, luonnonparantajaksi, palovamma- ja ensiapukasviksi ja taivaansauvaksi. ("Lääkeaaloe – Wikipedia") Se on ollut ihmiskunnan monella eri nimellä tuntema hyödyllinen lääkekasvi noin 4 000 vuotta.

Etelä-Amerikassa aaloesta käytettiin nimeä taivaallinen lääkäri. Venäläisessä kansan lääkintäperinteessä sanotaan kuolemattomuuden kasviksi. Jamaikalla se tunnetaan nimellä single bible. Japaninkielinen nimi isha-irasu tarkoittaa "lääkäreä ei tarvita", ja Malesiassa se on saanut nimekseen lydia byah eli "anopinkieli", joka taas meillä on aivan eri kasvi.

George Ebers löysi vuonna 1862 ensimmäisenä merkintöjä aaloen käytöstä jo antiikin ajoilta 3 500 eaa. peräisin olevasta yrtililäkeluettelon sisältäneestä papyruskääröstä. Tutkijat ovatkin myöhemmin todenneet, että aaloeta käytettiin sekä Intiassa että Kiinassa. Vanhoissa intialaisissa kirjoituksissa on useita viittauksia aaloeen.

Hindujen pyhässä kirjassa, ”vedassa” aaloeta nimitetään hiljaiseksi parantajaksi. Antiikin Kreikan ja Rooman lääkärit Dioskurides ja Plinius vanhempi tunsivat aaloen lääkevaikutukset.

Idän lääketieteen tärkeänä ajatuksena oli löytää yleislääke. Aaloeta sanottiin sopusointuiseksi parantajaksi, koska sen katsottiin pystyvän tasapainottamaan elimistön epätasapainotiloja. Persiasta ja Intiasta on löydetty merkkejä aaloen käytöstä 600-luvulla eaa. Oletettavasti sitä olivat tuoneet arabialaiset kauppiat. He käyttivät aaloesta nimeä ”aavikon lilja”.

Tarinan mukaan Aristoteles suostutteli Aleksanteri Suuren valloittamaan Intian valtameressä sijaitsevan Sokotran saaren saadakseen haltuunsa saaren runsaat aaloeviljelmät haavoittuneiden sotilaiden hoitamiseen.

” Toinen tarina kertoo, että Aleksanteri Suuri oli haavoittunut vihollisen nuolesta sotaretkellä, jolloin haava tulehtui eikä tahtonut parantua. (”Lääkeaaloe – Wikipedia”) Aleksanteri oli kuitenkin hankkinut opettajakseen Aristoteleen, joka lähetti papin tuomaan aaloe öljyä Sokotran saarelta. Haava parani muutamassa päivässä. Tämän jälkeen Aleksanteri valtasi Sokotran varmistaakseen aaloeviljelmät itselleen.” (Lainaus internetistä)

Kerrotaan, että hän antoi kunnian myöhemmistä menestyksekkäistä sotaretkistään aaloelle, sillä sotilaat eivät enää pelänneet haavoittumista, koska he olivat löytäneet parannusaineen, joka teki heistä lähes haavoittumattomia. (”Lääkeaaloe – Wikipedia”) Myöhemmin heillä oli taisteluvaunuissaan multaa, jossa kasvatettiin aaloekasveja.

Egyptissä kuningattaret Nefertiti ja Kleopatra arvostivat aloen kosmeettisia ominaisuuksia kauneudenhoidossaan. Aaloe mainitaan useaan otteeseen sekä Vanhassa että Uudessa Testamentissa, esimerkiksi, kun Nikodemus hiipi Jeesuksen haudalle ja voiteli hänet mirhalla ja aaloella (Joh.19:39). (Lähde tuntematon myös Wikipediassa)

Kirjassa on niistä huonekasveista, joita olen itse kasvattanut, tietoja ja tarinoita sekä selvitys, mistä ne ovat kotoisin. Tämä on omanlaisensa seikkailu. Omat tarinat ja omakohtaiset kokemukset ovat pitkältä ajalta. Toivon, että nämä asiat saavat lukijankin seikkailemaan omalla kukkalaudalla kasvavien kukkien maailmaan. Samalla voi myös miettiä, mitä tietoa kukasta on saatavilla, ennen kuin hankit sen, sillä se saattaa olla vuosiakin kumppaninasi. Kukat ovat myös eläviä, ne itävät, kasvavat taimesta isoiksi ja kuihtuvat, joten ne tarvitsevat hoitoa, huoltoa ja rakkautta.

